

Onderwijsspiegel 2021: het verslag van een schooljaar als geen ander

Persbericht 31 maart 2021

Ook voor de onderwijsinspectie was 2019-2020 allesbehalve een gewoon schooljaar. De eerste zes maanden was het 'business as usual': doorlichten in de verschillende onderwijsniveaus. Totdat een hardnekkig virus de onderwijsinspectie snel deed schakelen en zich anders ten dienste deed stellen van de onderwijsinstellingen. Met als gevolg een divers jaarverslag dat rapporteert over zeer verschillende aspecten van onderwijskwaliteit: over resultaten van vakken, leergebieden, domeinen en werkingsprincipes, over kwaliteitsontwikkeling in de scholen, centra en academies, over het welbevinden van leerlingen, over onderwijsbeleid en klaspraktijk in tijden van crisis ...

Doorlichtingen: adviezen, sterke punten en aandachtspunten

In de eerste helft van het schooljaar 2019-2020 voerde de onderwijsinspectie 332 doorlichtingen uit in het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs, in het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de CLB's:

- 188 onderwijsinstellingen (57%) kregen een gunstig advies
- 117 onderwijsinstellingen (35%) kregen een gunstig advies maar moeten nog enkele tekorten wegwerken
- 27 onderwijsinstellingen (8%) kregen een ongunstig advies. Deze instellingen kunnen een aanvraag indienen om de intrekking van de erkenning op te schorten.

De sterke punten en aandachtspunten zijn al jaren dezelfde. Sterk is het leer- en leefklimaat in onze Vlaamse scholen. De leraren moedigen de leerlingen aan om te leren. Ze mogen vragen stellen en fouten zijn een aanknopingspunt om te leren. Het onderwijsleerproces is gericht op het verhogen van het competentiegevoel. Samengevat: onze leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen en waarderen hen.

Aandacht blijft nodig voor het onderwijskundig beleid en voor zowel de evaluatie van de leerlingen als van de eigen kwaliteit. Het onderwijskundig beleid is belangrijk aangezien een goed beleid (duidelijke en schoolbrede afspraken over bijvoorbeeld evaluatie, feedback en leerlingenbegeleiding) een stevige basis legt voor de kwaliteit in de klassen. Om tegemoet te komen aan de niet altijd betrouwbare evaluatie van de kwaliteit moeten de scholen werk maken van hun datageletterdheid.

Meer details en informatie over de verschillende onderwijsniveaus vind je in de Onderwijsspiegel 2021.

Schakelen naar ondersteuning

Half maart 2020 schortte de onderwijsinspectie haar doorlichtingen op en schakelde snel naar de ondersteuning van de onderwijsinstellingen. Elke school, centrum of academie kreeg op dat moment een inspecteur-brugfiguur. Op die manier werden tijdens de eerste crisismaanden honderden vragen en bezorgdheden gecapteerd en beantwoord.

Daarnaast organiseerde de onderwijsinspectie ook verschillende belrondes en schoolbezoeken: om te polsen naar de heropstart van de lessen, om de impact van de coronamaatregelen op de leerlingenevaluatie, de leervorderingen en het welbevinden van de leerlingen en op de de klaspraktijk in kaart te brengen, over het welbevinden van het schoolteam, over de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ... Ook bij de internaten en de CLB's polsten we naar de impact van de coronacrisis op hun werking. Dit alles met het oog op het ondersteunen van de onderwijsinstellingen en het informeren van de beleidsmakers.

In de Onderwijsspiegel 2021 krijg je een algemeen beeld van al deze bevragingen, de aparte rapporten vind je op <https://www.onderwijsinspectie.be/nl/onderwijsinspectie-in-coronatijd-maart-juni-2020>

“De onderwijsinspectie heeft zichzelf heruitgevonden”, zegt Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts. “Doorheen de coronacrisis is de inspectie geen billentikker, maar een bondgenoot voor de scholen. We willen de schoolteams zoveel mogelijk ondersteunen, terwijl ze alles op alles zetten om in ongeziene omstandigheden onderwijs te blijven aanbieden aan onze kinderen en jongeren”.

Tot slot: een onderzoek naar het welbevinden van de leerlingen

De coronacrisis stelde zonder twijfel het belang scherp van het schoolse welbevinden. De onderwijsinspectie stelt al bijna 10 jaar vragenlijsten ter beschikking zodat scholen het welbevinden van hun leerlingen kunnen meten. Over de resultaten van de eerste bevragingen (2012-2015) rapporteerden we in de Onderwijsspiegel 2016. In de huidige Onderwijsspiegel rapporteren we over de 143.224 ingevulde vragenlijsten van 734 scholen in de periode 2016-2020.

Onze belangrijkste conclusie? Over het algemeen is het welbevinden van leerlingen uit het Vlaamse leerplichtonderwijs goed. De meerderheid van de leerlingen voelt zich goed op school: driekwart gaat graag naar school, een ruime meerderheid let op in de klas en globaal genomen vinden 9 op 10 leerlingen dat ze goed kunnen volgen tijdens de les. Ze komen het liefst naar school omwille van de contacten met de medeleerlingen. De grootste groeikansen zijn er op vlak van klasmanagement (het is onvoldoende rustig in de klas), het geven van positieve feedback en de openheid voor inspraak. Verder zien we dat het welbevinden van de leerlingen daalt doorheen de schoolloopbaan. Dat het welbevinden daalt naarmate de leeftijd van de leerlingen stijgt, zien we ook in andere studies.

In vergelijking met de resultaten van 2012-2015 zijn er geen opvallende veranderingen. Dat het welbevinden van de leerlingen in Vlaanderen grotendeels stabiel blijft, is een geruststellende vaststelling. Toch mogen we niet vergeten dat er nog steeds kinderen en jongeren zijn die aangeven zich eenzaam te voelen of gepest te worden op school. We verwachten bovendien dat de coronacrisis voor grote groepen leerlingen een negatieve impact heeft op hun algemeen en schools welbevinden. De vragenlijsten kunnen scholen helpen en aantonen in hoeverre het welbevinden van de Vlaamse leerlingen gewijzigd is na de coronacrisis.

Lieven Viaene, inspecteur-generaal: “Meer dan een jaar geleden overspoelde een nooit geziene pandemie het onderwijsveld. Het was voor iedereen moeilijk, maar de zorg, flexibiliteit en volharding waarmee de directies, de leraren en alle medewerkers zich hebben ingezet voor hun leerlingen en cursisten was even ongezien. Als onderwijsinspectie blijven we natuurlijk focussen op de kwaliteit van het onderwijs. Zo zijn we bezorgd wat op lange termijn de gevolgen zullen zijn van de manier waarop de instellingen tot op vandaag hun onderwijs noodgedwongen moeten vormgeven. We hopen dan ook dat de inhoud van ons jaarverslag alle betrokkenen aanzet tot reflectie en (kwaliteits)ontwikkeling. Bovendien zullen we in de toekomst nog meer inzetten op gedifferentieerd doorlichten zodat we ‘meer aanwezig zijn waar het moet en minder waar het kan’.”

PRAKTISCHE INFO

Websites

- De volledige Onderwijsspiegel 2021 vind je op www.onderwijsinspectie.be
- Doorlichtingsverslagen vind je op www.doorlichtingsverslagen.be

Contactgegevens inspecteur-generaal Lieven Viaene

- lieven.viaene@onderwijsinspectie.be of 0499 39 61 61